

Vita Do. Thoennickeri.

161.

M. 1392

J. N. J. C. C.

UT

V I R I

EXCELLENTIA MUNENERUM, DOCTRINÆ LUCE, VIRTUTISQUE
ET MERITORUM PRÆSTANTIA SPLENDIDISSIMI,

NEMPE

INSPECTORES SCHOLÆ GRAVISSIMI,

DEBITOQUE HONORIS CULTU PROSEQUENDI, ET OMNES,
QUI PRAETER HOS

REM SACRAM ET CIVILEM APUD NOS EXIMIE CURANT,
VEL ALIQUANDO CURABUNT,

ORATIONEM VALE- DICTORIAM

JUVENIS ET PROBITATIS ET DOCTRINÆ PERSTUDIOSI,

CHRISTIANI GOTTLIEB BÜLTZII,

PAGO-ZWOENICENSIS MISNICI,

DIE V. CALENDAS MAIAS, AUDITA NONA

MATUTINA,

PRÆSENTIA SUA ET AUSCULTATIONE

DIGNARI NON GRAVENTUR,

ENIXE ROGITAT

M. Daniel Mullerus,

Rect. Schol. Chemn.

CHEMNICII,

Literis Stöffelianis, MDCC XXVIII.

Biogr. erud.

D. 230, 14.

Voll. Endling - Vol. I.



* * *

Um ubivis locorum, qui in omnes fere homines, recti maxime pertinaces, nec ullam officii sui partem facientes reliquam, inclementius dicunt, reperiantur; siquidem, ut *Seneca* recte statuit (a), *non quicquam tam probe aut provide dici agique potest, quod non vellicare malignitas queat*: tum præcipue, qui Juris civilis disciplinam principali studio exercent, multis onerari contumeliis solent. Quid enim, ut unum tantummodo, quod ipsis ingeritur, probrum hic tangamus, crebrius inaudimus, quam duo hæc, Jurisconsultum & Christianum esse, non modo inter se cohærere vix posse, sed disjuncta etiam videri atque contraria? Quæ criminatio Juvenem honestatis atq; doctrinæ amantissimum, *Christianum Gottlieb Bültzium*, adeo pupugit, ut sub suum e schola hac discessum, quem Deus faustum fortunatumque esse jubeat, eo magis repellere illam sibi proposuerit, quo magis confidit, se & sanctis religionis Christianæ præceptis mente constantissima inhæsurum, & simul Jureconsultum aliquando fore, cuius scientia reipublicæ rationibus conducat. Ego vero, propositum illius indicaturus, vix melius scribendi argumentum posse deligere mihi videor, quam si Jurisconsultum celebrem, Virum, cum viveret, inculpatum, intentiore mentis acie intuear, ejusque omnem vitam breviter exponam, ut *Bültzius*, in cujus vitam, tanquam in speculum inquitatur, quemque sibi proponat imitandum, habeat. Est ille JOHANNES DAVID THOENNICKERUS, Juris Doctor orbi literato satis cognitus (b), & Consul de urbe hac nostra optime meritus, qui exemplo *Cardani*, *Ihueni* & doctorum aliorum suam ipsius vitam, sine omni quidem fupo & jactantia, ceu Vir Candidissimus in fronte scripti fatetur, est persecutus (c): unde eo minus, quæ hic scribo, erunt suspecta, quo penitus, quem sequor, se novit. Ut igitur rem ipsam, nihil circuitione usus, statim ordiar, suscepimus est in lucem *Thænnickerus noster*, anno post datum humano generi liberatore millesimo sexcentesimo quarto & quinquagesimo, die Januarii vicesimo sexto, Parentes & maiores eos natus, quorum pudere ipsum nunquam potuit. Parentem enim habuit M. Johannem Thænnickerum, oppidi Jessen, in Circulo, quem vocamus, Electorali siti, tunc temporis Diaconum, & matrem Sophiam, Pastoris in oppido Hartau filiam. De avo, M. Davide Thænnickero, Pastore Geringwaldensi, & majoribus reliquis, quorum plures verbi divini suere praecones, tametsi nil dicere animus est; tritavum tamen, Johannem Thænnickerum, tacitus prætorire penitus non possum, qui ut purioris luci doctrinæ esset eo propior, Westphalia relicta, in hasce terras nostras, vivo Luthero, commigravit, & Cygneam suam elegit sedem, ubi M. Osvaldi Lafani, Electoris Augusti Consiliarii, & Consulis Zwicciavensis, Viri nobilitate & divitiis conspicui, filiam sibi matrimonio junxit: quo facto insignia & beneficia (d) Lafanorum familiae propria in suam quoque derivavit gentem. Sed revertendum est ad Nostrum, quem cum tenerum puerulum Parentes providi magno in libros amore ferri persentiscent, non minus per publicos oppidi Praeceptores, quam privatos imbuendum pietatis & literarum elementis sedulo curarunt, donec puer annorum duodecim M. Joachimi Felleri, quem propinqua attingebat cognatione, fidei, Lipsiam missus, committeretur. Ab hoc non intra privatos tantummodo lares institutus, sed utrique etiam, quæ Lipsia floret, scholæ, primum Nicolaitanæ, deinde Thomanæ fuit traditus; cui posteriori velut ob caussas alias, ita ob peculiarem vocis claritatem jucunditatemque fuit gratissimus. Cum deinde mirabili Dei providentia accideret, ut Parens Reverendus ad honorabilem Pastoris spartam Zschopavia obeundam A. 1671 evocaretur, filium Gymnasio, quod Geræ, urbe primaria Comitum Ruthenorum, diu floruit, consideratus ejus saluti conlucturus, voluit adscribi: ubi sub moderamine nulli celebritate nominis secundi, *Johannis Friderici Kæberi* (e), in humanitatis studiis tanta versatus est diligentia, ut A. 1673. non sine laude præcipua in numerum civium Academiae Lipsiensis posset recipi. Ne quærás, quonam labore hic fuerit districtus. In Philosophia nempe, ductu *Valentini Alberti*, nec non *Felleri* sui, Viri sine felle, addiscenda nocte & die erat occupatus, illaque industria eo rem perduxit, ut A. 1674. habita prius publice Oratione, de *Corpo Christi imputribili*, quæ typis etiam exscripta est, Baccalaurei, & anno sequente Magistri Philosophiae honores merito suo adipiscetur. Post id tempus, sanctiorine Theologiæ an Jurisprudentiæ studio totum se consecraret, vehementer animi pependit. Ad hanc quasi naturali quadam animi propen-

(a) Lib. II. de Beneficiis, cap. 28. (b) Miramur hic merito, cur in Lexico Eruditorum nulla plane illius facta fuerit mentio. (c) Vitam hanc ipsa Thænnickeri manu exarata benigne mecum communicavit admodum Reverendus Dn. M. Mauritius Engelius, Pastor Burgstadiensium longe meritissimus. (d) Stipendia nimirum, ceu vocantur, quæ partim Cygnea, partim Lipsia solvit. (e) Ejus vitam & scripta, si vis, lege in Celeberrimi Godofredi Ludovici P. III. Historia Rectorum, & Gymnaserum sive Scholatum Celebrium, s. der Schul-Historie, pag. 271. seq.

sione trahebatur; unde & Institutiones Juris crebra versavit manu: illam suavit pia
 mater, cuius voluntati cum refragari nollet, ad Theologos animum adjunxit; præ-
 cipue *Fridericum Rappoltum* (f), Virum æterna memoria dignum, studiose audivit, &
 quicquid ab eo aliisque cœlestis sapientiæ Professoribus prolatum fuit, hoc omne in
 usum convertit suum. Tribus circiter annis Lipsiæ exactis, petiit Wittebergam, atq;
 ibi ut convictu, ita fidei institutione *D. Joh. Deutschmanni* usus est, sub ejusque Præ-
 fidio bis, primum quidem *de Vita æterna*, ac dein *de Purgatorio* disputavit. Domum
 iterum delatus & Zschopavia & aliis etiam locis, in primis Chemnicii, Oratoris sacri
 partes, vicariam operam non facile ulli negans, sèpius suscepit. Imo in sanctiori illo
 confessu, qui adspirantium ad munus sacrum profectus consuevit explorare, pulchre
 admodum, stetit, & Viro incomparabili, *D. Martino Geiero*, perplacuit (g). Factum
 interim est, ut matrem, cuius amori hoc dederat, ut sanctius studium amplectetur,
 morte A. 1678. amitteret; unde, quanquam ipses officii obtinendi non dubia, ferme-
 que explorata, ostendebatur, cum Jurisprudentia, quam mens ardere non desierat, in
 gratiam, Patre non dissentiente, rediit, Lipsiaque repetita *D. Bergeri*, interpretantis
Struvii Syntagma Juris, avidissimus fuit auditor, simulque, Sophorum ordine luben-
 ter permittente, dissertationem a se scriptam, *de Cilicio Veterum*, tanquam Præses,
 bene defendit. Dum vero eruditionem, si ferat ita occasio, pluribus conquirendam
 esse locis nunquam non existimaverat, Jenam, & cum hac, nescio quare, non admo-
 dum delectaretur, brevi post Erfordiam concessit: ubi a *Dn. D. Matthiae*, Juris Pro-
 fessore inclito, cuius benevolentia Lipsienses amici per literas commendatitias ipsum
 insinuaverant, prompte exceptus & Nobili divitiis abundant, e Griesheimiorum stir-
 pe orto, additus est, ut studia moresque ejus observaret. Quo facto & in ipsa juris
 adyta, duce fidissimo *D. Matthiae*, Pandectas tunc prælegente, penetrandi, & opipare
 appareteque, inter convictores illustri loco natos tantum non omnes, cœnandi habuic
 occasionem: id quod gratiæ divinæ gratus acceptum semper retulit. Antequam dis-
 cedere Erfordia voluit, consilio obtemperans Patronorum, diligentia præmium in-
 defessa, Licentia, quem vocant, gradum modeste non ambiit solum, sed etiam, cum
 A. 1679, die Februarii nono, horis meridiem & antecedentibus & sequentibus sine Præ-
 side *de Privilegiis Clericorum*, ut fert mos solemnis, disputasset, consecutus est. Hinc
 Patris videndi desiderio flagrans Zschopaviam itavit, &, foro dandi operam tempus
 esse ratus, orare caussas feliciter satis cœpit. Interjecto aliquo tempore Chemnicum
 fortunarum suarum elegit sedem, & dextre diligenterque caussas agendo meruit, ut
 inter Advocatos doctos prudentesque a nemine non referretur. Et hæc etiam erat
 caussa, quamobrem Senatus noster Nobilissimus in collegium suum splendidum A. 1684.
 ipsum cooptaret: ubi, per gradus adscendendo, Præturam ter, ter quoque Consulatum
 gessit, &, si qua majoris momenti negotia foris essent expedienda, ipse, in suos devo-
 luta humeros, egregie sustinuit. Neque tamen, publica hæc ferens onera, clientibus
 ad litigandi necessitatem redactis, Augustoburgi & alibi suam negavit operam, nec
 unquam, virum laborandi cupidum multis parem esse negotiis haud ignorans, nimium
 sibi laboris injungi conquestus est. Quid? quod si quas domi vacuas nactus est ho-
 ras, non turpi otio, non voluptatibus blandis, quibus multi irretiuntur, sed libris
 potius in aliorum utilitatem scribendis impendendas eas esse sapienter judicavit.
 Teruntur enim doctorum manibus libri ab eo profecti complures, nempe *Advocatus*
prudens in foro criminali, *Advocatus pudens in foro Civili*, *Advocatus prudens in Appel-*
Lationis instantia, nec non *Lucrum Processus injuriarum inane*. Quæ scripta quo-
 niam iterato sunt impressa, & pars eorum nunc etiam prelum exercet (i), collectu inde
 facile est, longe majoris ea a viris scientiæ juris deditis fuisse aestimata, quam ut blatta-
 rum ac rinearum fierent epula. Hæc omnia satis nos docent, quantus Jurisconsul-
 tus fuerit *Thænnickerus*. Edidit *de Jurisconsulto perfecto* Librum singularem *Vin-*
centius Placcius, & Jurisconsultum quidem appellavit eum, qui ex habitu leges, quæ
 leges, interpretatur, perfectionem autem Jurisconsultorum dixit *habitum non saltem*
secundum leges vivendi, judicandi, postulandi, easve memoria tenendi, sed optime quo-
 que interpretandi. Quæ omnia si in *Thænnickero* quæramus, cur Jurisconsulti per-
 fecti appellationem ei denegemus, caussam non video. Huic perfectioni non parum
 incrementi accessit per integratatem prorsus eximiam (k), qua commotus non moras

(f) De hoc agit Lexicon Eruditorum, Tom. II. p. 719. Plenius merita ejus exponuntur in Actis Erudit. A. 1693.
 p. 284. seqq. (g) Colligitur hoc ex literis ad summe Reverendum Dn. Seyfridum, Superintendenti tunè
 Chemnicensem datis. (h) nimurum *Advocatus prudens in foro Civili*, quod opus foro præsenti attem-
 perat, Notisque adjectis illustrat Excell. & Consult. Dn. D. Conradi. (i) Vide de hoc libro Placcii Acta
 Erud. A. 1693. p. 381. seqq. (k) Memorabilia sunt verba, quæ ipse de hac sua integritate curriculo vita sic
 immiscet: *Der Habulifere und weltgängigen Schelmerey derer meisten Advocaten bin ich spinnenfeind*
gewesen, worüber ich genugsmäes Zeugniß in allen judiciis, in welchen ich mich befunden, zu erlangen
hoffe.

minus necessarias nectere, non clientes pecunia emungere, sed operam potius navare, ut jus suum obtineret quilibet, consuevit, multisque, quæ iphius sunt verba, ex amore justitiae caussæ, gratis adsuit. Restant dicenda non pauca; sed compendium narrationis faciendum esse intelligo. Conjugii societatem divinitus institutam bis iniit. Et primum quidem A. 1679. lociam sibi vita elegit virginem lectissimam, Magdalenam Hœckeniam, Dn. Clementis Hœckenii, Dynastæ in Tarup, in Hollatia, filiam: cum qua quam faviter, quam concorditer vixerit, immensus ille luctus, quem, bono illo pretioso, quod in potestate habuerat sua, die Maji quinto a. 1697. amissio, præ se tulit, declaravit satis. Ad secunda vota non transiturus fuisse, nisi solitarium se familiaris rei naufragium facturum esse prævidisset. At quia hoc fore prævidit, re cum Deo per preces pias deliberata, tori consortem Dn. D. Jeremias a Sutphen, Superintendentis Grimmenis viduam, & M. Mauriti Engelii, Superintendentis Rochlicensis filiam, inter præcipua sexus sui ornamenta numerandam, die Novembri quinto & decimo, anno 1697, accepit, Doctoris titulo atque insignibus paulo ante Erfordia decoratus. Cujus secundi foederis svavitudinem neque sterilitas, neque res alia ulla, solam si exceperis mortem, perturbare valuit. Et mortem hancce, Atrophia, quam Medici appellant, fere annua, atque calore hectico penitus exhaustus, anno 1708, die Maji quinto, priori etiam conjugi quondam fatali, tanta constantia obiit, ut non ex vita, sed ex domo deteriori in longe meliorem visus fuerit migrare. Neque quisquam, credo, imperterritu eum animo oppetiisse mortem, mirabitur, cui, quanti oracula estimaverit divina, quanto Deum coluerit ardore, quanto Jesum, dulcissimum suum Servatorem amore sit complexus, non obscurum est. Et hunc amorem non verba solum loquuntur, quæ in exequiis suis explicari publice voluit, quibus crebro usus nihil plane scire se putavit (m), nisi Christum in crucem actum; sed cantilenæ etiam sacræ, occasione eadem jussu ipsius decantatae, in quibus suavissimum nomen Jesu utramque, quod ajunt, paginam, imo omnes fere versus compleat. Sed quo delabor? Non laudes Thænnickeri, quæ sane sunt maximæ, sed vitam scriptione hac exprimere mihi proposui: ad quam evidentissimum Dei auxilium, quo e præsentissimo periculo sapientius extractus est, maxime pertinet. Quod olim fidi Numinis divini cultores, interprete Davide, fassi sunt (n), se ignium quidem & aquarum periculis circumseptos, sed Dei, quem coluerint, manu potente eductos fuisse; idem de se Thænnickerum dicere oportuit. Cum enim puer Albini, prope Torgaviam, trajicere vellet, undarum vi ira opprimebatur, qui vehebat ipsum, ponto, ut ipse & comites vix capitibus & humeris extarent, ab interituque parum abessent. Alio tempore per saltum Lindensem (o) curru vehebatur cum Patre: ubi saltu, nescio quo pacto, flammæ concipiente, currus inardescere jam coepérat, ita, ut Pater & filius in maximum projectos discrimen cernerent. At in his & similibus periculis, quæ evitari posse non videbantur, mirabili ratione a Deo est servatus. Sed inhibendus est sermonis mei cursus. Vocor ad Juvenem ingénio animoque florentem.

Christianum Gottlieb Bültzium, Pago-Zwænicensem Misnicum,
cui in juris, quod meditatur, studio felices progressus & exopro & divino. Et cur non divinarem? Deus sane, cuius opem a teneris expertus est ungaviculis, ipsi non deerit, si colere, ut confido, eum perget. Puer annorum non multorum amisit ille & patrem & matrem; sed non amisit patrem, qui in cœlo residet. Hic excitavit fratrem patrii moderatorem ludi, ut in fratrem vere paterno esset affectu, eumque (ut alia beneficia silentio tegam) quomodo & Musica artis & latinarum & græcarum literarum fundamenta rite ponenda essent, magna fide, ut alios plures, doceret. Postea ante hosce quinque & dimidium annum scholæ nostræ eum commendavit, cujus consilii pœnitere iplum haud poterit. Musices enim & Musarum constans apud nos fuit amator, & ut illius cognitione accuratiori nulli condiscipulorum secundus, choroque nostro perutilis fuit: ita harum amore jugi flagravit, neque bonas literas neglexit, ita, ut eum virum Reipublicæ accommodum aliquando fore Christianum & Jureconsultum, sperem. Progressuum in literarum studiis factorum specimen dabit habita memoriter Oratione latina de Christianismo Jureconsulti variis contumeliis inique petito, & recitato carmine vernaculo, quo beneficia accepta prædicabit, & Chemnicio fausta precabitur. Precabitur e contrario ipsi fausta quævis Juvenis eximiæ spei

Adamus Heinricus Ayrerus, Chemnicensis,

si prius Oratione græca monstraverit, Patronos caussarum ex clientibus, num habeant pecuniam, & num jurare non recusent, primo omnium querere falso dici. Nunc Vos, Patroni ac Fautores, maxumo obtestor opere, ut actum hunc præsentia Veltra decoretis, nosque benevolentiam hanc gratis mentibus nunquam non repetituros esse, Vobis perfyadeatis.

(l) Appellatur in curriculo vita Erbsäß uff Tarm in Hollstein. (m) ex 1. Cor. II. 2. (n) Psalm. LXVI. v. 12.

(o) durch die Lindische Heyde.